هەرێمی کوردستان - عێراق
پەرلەمانی
کوردستان - عێراق

پرۆتۆکۆڵەکان

107

سالّی/ 2017 بەرگی سەدو حەفت

چاپی یەکەم/ سالّی 2020

پێڕیست

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی نائاسایی خولی چوارەمی هەڵبژاردن هەینی 2017/9/15 ل 5

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (1) خولی چوارەمی هەڵبژاردن شەممە 2017/9/23 ل 37

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (2) خولی چوارەمی هەڵبژاردن شەممە 2017/9/30` ل63

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (3) خولی چوارەمی هەڵبژاردن چوار شەممە 2017/12/6 ل 197

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی (4) خولی چوارەمی هەڵبژاردن چوارشەممە 2018/1/10 ل 287

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی (5) خولی چوارەمی هەڵبژاردن سێ شەممە 2018/1/30 ل 321

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی (6) خولی چوارەمی هەڵبژاردن چوارشەممە 2018/1/31 ل 403

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی (7) خولی چوارەمی هەڵبژاردن سێ شەممە 2018/2/6 ل 481

2- پشتیوانی هەموو ئەو قسانە ئەکەم کە لە بارەی راستپاردنی حکومەتەوە فشار بۆ حکومەتی هەرێمی کوردستان یەکەم لە مەسەلە بە دەمەوە چوونی ئاوارەکان، دووەم، مەسەلەی خستنە رووی هەموو تواناکانی حکومەتی هەرێمە بۆ قسە کردن لەگەل ولاتان و راسپاردنی لایەنی پەیوەندیدار لە حکومەتی هەرێم بۆ تایبەتمەندی پێدان لە مەسەلەی خورماتوو ئەو تاوانانای رووەدەن.

3- لیژنەیەک پێ بێت زۆرییەک لە هاورێیانم باسیان کرد (برۆز مەجید و کاك بێستون) پشتیوانی لە قسەکانیان ئەکەم هەندێ هاورێی تریش، بۆ هەموو ئەو کێشە و پێشێلکارییانە و لەسەر ئاساسی راپۆرتێك کە ئەو لیژنەیە دەریئەخات قسە لەگەڵ نوێنەرانی کوردستان لە بەغدا گفتوگۆ بکرێ و ئەوان راسپێرین بۆ پێکهێنانی لیژنەیەك تایبەت بۆ سەردانی کردنی هەموو هێزە سیاسیە عێراقیەکان لە بەغدا و بۆ سەردانی کردنی هەموو سەفارەتەکانی ولاتان لە بەغدا، بە جدی تەماشا کردنی مەزوعی خورماتوو و ئەو پێشێلکارییانەی کە رویانداوە.

4- کێشەی خورماتوو کێشەی ئاوارە نیە، کێشەیەکی سیاسی و نیشتیمانی سەربازی دەستوورییە، لە چوارچێوەی دەستووری عێراق ئەبێ هەوڵی چارەسەری بدەین، جیا لەوە پەرلەمانی کوردستان ئەتوانێ قسە لەگەل پەرلەمانی ولاتە دیموکراتەکان بە تایبەتی رۆژئاواییەکان بکات بۆ ئەوەی لە رێگەی پەرلەمانی ئەو ولاتانەشەوە بتوانین فشار لە ولاتان بکەین کە کاریگەرییان لەسەر بارودۆخەکانی ئەو ناوچەیە و بەتایبەتی عێراق هەیە.

5- ناکۆکی ناوخۆیی و مامەڵەی حیزبی و نەبوونی بریاری دەستە جەمعی دامەزراوەیی لە کوردستان بەشێکی کاریگەرە لەو هۆکارانەی دۆخی ناوچە کوردستانیەکانیان بە رۆژی ئەمرۆ گەیاند، بۆیە بە پێویستی ئەزانم پەرلەمانی کوردستان بە تایبەت بۆ ئەو ناوچانە بریارێك دەر بکات و قەدەغەی مامەڵەی حیزبی بکات و دەستەبەری یەك گوتاری لەسەر ئەساسی یەکریزی نیشتیمانی بچەسپێنێ، سوپاس.

بەڕێز جعفر إبراهیم ئیمنیکی/ جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو کاك ئەیوب. بەڕێز ئەیوب عبدالله رسول، لە دەرەوەیە، خاتوو کەژاڵ؟ لە دەرەوەیە، خاتوو شوکریە.

بەڕێز شکریە اسماعیل مصطفی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

زۆربەی قسەکانم کرا، پاڵپشتی سەرجەم هاورێیانم ئەکەم، شتی باشیان باس کرد، بەڵام ئەمەوێ ئاماژە بە سێ خاڵ بکەم، دیارە گفتوگۆ زۆر کرا لەسەر ئەو دۆخە نالەبارە کە جێی نیگەرانی هەموومانە، بەڵام چی بکرێ بۆیان؟

1 پێم باشە هەوڵ بدرێ لە رێگەی نوێنەرانمان لە پەرلەمانی بەغدا بودجەیەکی شیاو لە بودجەی (2018) بۆ ئاوارەکان و قەرەبوو کردنەوەی زیان لێکەوتووانی خورماتوو بکرێ.

2- تۆمار کردنی سکاڵا له رێگەی نوێنەرانمان له دادگای فیدرالی لەسەر هەموو ئەو کەس و لایەنەی که بوونەته هۆکاری تاوانکاری و وێرانی له خورماتوو.

3- تەرخان کردنی بودجەیەکی شیاوی مانگانه لەلایەن حکومەتی هەرێم ئەگەر بۆ نوونه چەند ملیۆن دۆلارێکی کەمیش بێ، بەڵام بۆ ئەوان شتێکی باشه، چونکه بەپێی زانیاری ئێمه که ناسیاومان هەیه لەوێ دۆخیان خراپترە لەوەی ئەزانین، جا ئەو هاوکارییه مانگانه بۆ دابین کردنی پێویستیه سەرەتایی و هەنووکەیەکانیان بێ که ئێستا له بارودۆخی زۆر دژوار دان، پێم باشه ئەگەر ئەو بودجەیه تەرخان کرا به شێوەی پارە بدرێ بۆ ئەوەی ئەزانن پێداویستیه سەرەتایی و هەنووکەیەکان چیه، سوپاس.

بەڕێز جعفر إبراهیم ئیمنیکی/ جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو کاك عبدالرحمن.

بەڕێز عبدالرحمن علی رضا:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پێش هەموو شتێ رەخنەیەك له خۆمان ئەگرم، پەرلەمانی کوردستان و پەرلەمانتاران سەیری قاعه بکەی پێم وابێ (45، 46) ئەندامی تێدایه که ئەوه عەیبەیەکی گەورەیه له بابەتێکی ئاوا پەرلەمانتار ئامادە نەبێ، بەڵام ئاوارەیەکی زۆر لەبەر باران و سەرما له ناو خێمه له دەشتی گەرمیان بمێنێتەوه، بۆیه له خۆمانەوه دەست پێ ئەکەم زۆر خراپ بوو، دوو، پێم وایه وەکو نەمانتوانی خاك و خەلکی خورماتوو ناوچەکانی تر داگیکردن و کوشتن و تاڵانکاری و سوتاندن بپارێزین، ئێستا پێویستە ئاوارەکانی خورماتوو و ناوچەکانی تر ژیان و گوزەرانی شەرەفمەندانەیان بۆ فەراهەم بکەین، بەداخەوه نەیەڵین سەرمایان ببێ و وەکو ئەو منااڵەی له سەرمان رەق بوویەوه و گیانی سپارد، ئەوەش عەیبەیەکی گەورە بوو، خۆ ئەوە له خورماتوو و شوێنەکانی تر نەبوو، دووەم، بەرێزان ئەزانین مەسەلەی خورماتوو گرفتەکانی خورماتوو هینی (16) ئۆکتۆبەر و رۆژانی دواتر نیه، خورماتوو گیری خواردبوو و کەوتبووە نێوانی حکومەتی ناوەند و حکومەتی هەرێم، نه هەرێم خۆی به خاوەنی ئەزانی نه ناوەندیش خۆی به خاوەنی ئەزانی، ئێمه وەکو فراکسیۆنی خۆمان یەکەمین سەردانمان له دوای ئەوەی سوێندمان خوارد له (25□11□2013) سەردانێکی ئەو شارەمان کرد، له راستیدا هەر ئەوکات زانیمان خورماتوو خوێنی لەبەر ئەچۆڕێ، هەر ئەوکات دۆخێکی نالەبار و ناهەموار باڵی کێشاوە بەسەر خورماتوو، تەنانەت لەگەڵ بەرێز (شەلال) له کۆبوونەوە بووین وەکو فراکسیۆن وەکو ئەو پەرلەمانتارانه گوێمان له تەقینەوە بووە، نەمانتوانی سەردانی بازار و ناوچه گشتیەکان بکەین، لەبەر ئەوەی دۆخێکی ناهەموار باڵی کێشاوە بەسەر خورماتوو، بۆیه ئەم بابەته له راستیدا کەمتەرخەمی زۆری به تایبەت ئێمه خورماتوو به شارێکی کوردستانی ئەزانین بەرپرسانی باڵای هەرێمی کوردستانی تێدایه، خورماتوو به تەواوی فەرامۆش کرابوو، چی بکەین باشه؟ پێم وایه ئەوەی پێویستە له ئێستا بیکەین زۆر قسه لەسەر ئەوە کرا بەرێز سەرۆك کۆمار کورده و پارێزەری دەستووره و دەستووریش ئەزانین چۆن پێشێل کراوە، بۆیه ئەکرێ لانی کەم (45-50) رۆژە ئەو

حالەتە رویداوە هەرەشەیەکی باکۆت کردنی بکردایە بە پرۆسەی سیاسی بە ناوی هەموو کوردەوە لە بەغدا، نالێم شیعەکان یان سوونەکان لە بەغدا پالپشتمان ئەبوون، بەلأم لانی کەم لە ئاستی نێودەولەتی و لە یوئێن و ئەنجوومەنی ئاسایش دەنگدانەوەی زۆری ئەبوو، دووەم، بە تەنیا بە پەرلەمانی کوردستان هیچ ناکرێ و جگە لە دەردە دڵی هیچی تر نیە، ئەگەر لەگەڵ پەرلەمانتار و فراکسیۆنە کوردییەکانی بەغدا شت نەکەین، پێویستە ئەو لیژنەی دانووستانکارییەی دروست ئەکرێ نوێنەری ناوچە دابڕێنراوەکان بە تایبەت خورماتووی تێدابێ، چونکە پەندی کوردی هەیە (بە سەد حەکیم بە قەد دەردەداری نازانێ)، ئێمە پێویستە نوێنەری ئەو ناوچانە لە نێوان ئەو لیژنە دانووستانکارییە هەبێ کە ئەچن بۆ دانووستان لەگەل حکومەتی ناوەندی، سوپاس.

بەڕێز جعفر إبراهیم ئیمنیکی/ جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو کاك ڤەمان.

بەڕێز ڤەمان فیصل سلیم:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

حەقیەت ئەو ئەحداسێن کو خورماتوو و ناوچێت دییەن کوردستانێ روداین ئەوی سورەتێ حەقیقی نیشان دان کو دەستەلأتێن یەکێك دیڤ ئێك چەندە ترسنۆکن، چونکی بتەنێ ئەڤ کارێ وەحشیگەری ژ وان جیهەت و لایەنێ دەردگەڤن گەلەك جەبان و ترسنۆك ، چونکی ئەڤە ل جیهەتەکی یان دەستەلأتەکی نافەشێت دیعایەت دیموقراتی بکەت کو ل دەمەکیدا بانگەشە بۆ پرۆسێت هەلبژاردنێ دکەت و مەسدەرێ قوەتا خۆ بزانیت، ل هەمان دەم رابیتن ب قر کردن و سوتاندنا سەر و مالێ مرۆڤ و هاوولأتیان خۆوە، براستی هەلوێستێ وان دەولەتا ڤێ ئومەمل موتەحیدە و دیسان ئەو موشتەقاتێ دەرکەڤیت کو رێبەرێن پاراستنا مرۆڤینە ل سەرانسەرێ جیهانێ کو دەمەکیدا بێ دەنگی ئێجگار مەزن نیشان دان دیڤ سەر ڤان کارەساتێن دەرحەق میلەتێ کوردستانێ هەی، دیسان ڤە ژی رەخنێ ژی وان دەولەتا دگرین کو بۆ فلستین و رۆهینگا رۆندکا دبارینن و بەرامبەردا بۆ ئەو کوردە موسلمانێن کو خۆرماتوو و کەرکیکێ و مەنتەقێن تری دەستێ شیعە و هەڤاڵ بەندێت وان دێنە شەهید کرنێ، نەك تنێ هەلوێستەکی وەرناگرن بەلکو ئاخافتەنەکیش نایننن سەر زمانێن خۆ، من دڤێت ئیشارەتێت ب هەندێ بدەم کو ژ ڤێ چەندێت دیار بیتن کو ئەڤ دەولەتا عێراقێ نە دەولەتەکا ب قانونێ دروست بوویە نە ژی زمانێ قانونێ تێتگەهەتن ل دیڤ وان نسووسێن هەڤاڵێت مە دکتۆرە (ڤالأ)ی ئیشارەت پێدای، من پتڤێتن پشتیوانیا ڤان بەرێزا بکەم کو بەحسێ هەندێ کری فیعلەن ئەبێ حوکمەت چارەکا بەپەلە وەزعێن وان بکەت، ڤێتدڤایەت سەرەتایی بۆ وان کەسێن دەربەدەر بین ژ مالێن خۆ و سەر و مالێن خۆ بەجێهێلای، پێتڤیت هەماهەنگی جدی هەبیتن ناڤبەرا ما و پەرلەمانێ عێراقێ، سوپاس.

بەڕێز جعفر إبراهیم ئیمنیکی/ جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو هێڤا خان.

بەڕێز هێڤا حاجی میرخان.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

قسەکانی من کرا، پشتگیری لە دکتۆر (علی) دکتۆرا (ڤالاّ) دکتۆر (فرست) و کاك (سالار) ئەکەم.

بەڕێز جعفر إبراهیم ئێمنیکی/ جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو کاك فەرحان، لە دەرەوەیە، فەرموو کاك ئەنوەر.

بەڕێز انور قادر مصطفی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

دیارە ئەو کارەسات و نەهامەتیانەی کە لە خورماتوو رویداوە کاری تازەی دەستلاّتدارانی عەرەبی نیە، بەڵکو وڵاتی عێراق لە سەرەتای دروست بوونیەوە کە بەهێز بوون پەلاماری کوردستانیان داوە، پێم وایە تاکە چارەسەریش بۆ ئەو کێشە و سەرجەم کێشە نەتەوەیی و سیاسیەکانی کوردستان تەنیا یەکریزی و پتەوی نێومالّی کورد و هێزێکی یەکگرتووی پێشمەرگە و ملکەچ بوون بۆ یاساکانە، سوپاس.

بەڕێز جعفر إبراهیم ئێمنیکی/ جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، پوختەیەکی ژیرانە، فەرموو کاك کەمال.

بەڕێز کمال یەلدا مرقوز:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

کارەساتی شنگال و دەشتی نەینەوا و چەند موحافەزەی عێراقی کە دەربەدەر بوون زۆربەیان لێ کوژران کێشەکەیان وەکو کێشەی خورماتووە، دەربەدەر و خانوو سوتاو، بەس فەرقەکی هەیە کە خورماتوو بەهێز و سوپای عێراقی جینۆساید کراوە، ئەوەش خیلافی دەستوور عێراق و کوردستانە، نە عێراق موئەحەدە و نە کورد و عەرەبیش برا ئەبن، بە هیچ شێوەیەك پرۆسەی پێکەوە ژیان ئەنجامی نەداوە لە عێراق، هیوادارم لە کوردستان ئەو پرۆسە بپارێزین، پێشنیار ئەکەم لیژنەیەك دروست بکرێ بلە یوئێن و یۆنامی و پەرلەمانی کوردستان و پەرلەمانی عێراق کە بە شێوەیەکی گفتوگۆیانە کێشەکە حەل بکرێ و قەرەبووی ئەو کێشە بکرێ و بە جینۆساید جیساب بکرێ، چونکە هەر نامەی گفتوگۆ سەکەوتوو ئەبێ، سوپاس.

بەڕێز جعفر إبراهیم ئێمنیکی/ جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، ئێمە مافی کاك ئەیوب ئەگەرێنینەوە، یەکەمجارە بەشدرای ئەکات لە گفتوگۆی ناو هۆلی پەرلەمان، فەرموو.

بەڕێز ئەیوب عبدالله رسول:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەڕێز دیارە وەك هاوکاران باسیان کرد هیچ ێز و لایەنێك نیە ئینکاری بکات لەو پێشێلکارییانەی هێزەکانی عێراقی لەو ناوچانەی ئەنجامیان داوە لایەزال بەردەوامی هەیە، بۆیە داوا ئەکەم ئەو رێکارانە بگیرێتە بەر:

1 لەلایەن پەرلەمانی کوردستانەوە داوا لە حکومەتی عێراقی بکرێ کە ئەو پرۆسە درندانەی بەرامبەر هاوولاتیانی کورد ئەکرێ وەلابنرێ کە هەرچی زووە رابگیرێت.

2- لەلایەن پەرلەمانی کوردستانەوە داوا بکرێ لە رێکخراوەکانی جیهانی و نەتەوە یەکگرتووەکان کە بێنە دەنگ لەو پێشێلکارییانەی بەرامبەر گەلی کورد لەو ناوچانە ئەکرێ.

3- داواکارم کە داوامان بخەینە پال دەنگی داوای ئاوارەکانەوە کە داوا ئەکەن لە ژێر چاودێری هێزی ئاشتی پارێز بگەڕێنەوە ناوچەکانیان، چونکە وەکو خۆیان ئەڵێن لە بیری تۆڵە کردنەوە نین لەو کەسانەی مالەکانیان تالان کردووە، بەڵام ئەیانەوێ کە چوونەوە بۆ شاری خۆیان گرەنتی ئەوەیان پێ بدرێ لە گێچەڵ و تەنگ و چەڵەمە بە دوور بن، سوپاس.

بەڕێز جعفر إبراهیم ئێمنیکی/ جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، گفتوگۆ کۆتایی هات، داوا لە هەردوو لیژنە ئەکەین، لیژنەی ماددەی (140) و ناوچە کوردستانیەکانی دەرەوەی ئیدارەی هەرێم لەگەل لیژنەی مافی مرۆڤ پێکەوە ئەو زانیاریانە بە شێوازی راسپاردە ببینن، دەرفەتیان پێ ئەدەین بچنە ئەو هۆڵەی نزیك ئێمە ئەوەی ماددەی (140)، کاتیان ئەدەینێ، سەعاتێك یان کەمتر، دانیشتنەکە بەردەوام ئەکەین، داوا لە لیژنەی یاسایی ئەکەین بێنە سەر مینەسە بۆ ئەوەی برگەی سێیەم گفتوگۆ بکەین، هەردوو لیژنە، لیژنەی یاسایی و لیژنەی شارەوانی، فەرموو شوکریە خان نوقتەی نیزامی.

بەڕێز شکریه اسماعیل مصطفی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پێشنیار ئەکەم ئەو پرۆژە یاسایە لەبەر ئەوەی پێویستی بە گفتوگۆی زۆر هەیە ئەگەر لەگەل راسپاردەکان هەلگیرێ بۆ بەیانی سعات (10) زۆر باش ئەبێ.

بەڕێز جعفر إبراهیم ئێمنیکی/ جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس بۆ بەڕێز شکریە، خاڵی تری نیزامی هەنە، بەڕێز کاك محمود، فەرموو.

بەڕێز محمود عمر صالح:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

وەڵلا من ویستم ئەوە بڵێم بەڵام پشتگیری تەواوی شکریە خان دەکەم، ئەوە زۆر باشە، چونکە ئەوە پێموایە دەخایێنێ و کاتەکەش درەنگە و ئەو بەڕێزانەش پێموابێ ماندوون، زۆر سوپاس.

بەڕێز جعفر إبراهیم ئێمنیکی/ جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێز منیرە، فەرموو.

بەڕێز منیرە عثمان علی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من پشتگیری قسەکەی شکریە خان و کاك محمود دەکەم.

بەڕێز د.جعفر إبراهیم ئیمنیکی/ جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێزان ئەو پێشنیارە دەبێت بخرێتە دەنگدان، بەڵام هەر بۆ ڕوونکردنەوە، خاڵی تری نیزامیش هەنە کاك بهزاد داوای لێ دەکەم خاڵی نیزامی خری بڵێ ئینجا من ئەو ڕوونکردنەوە بە ئێوەی بەڕێز دەدەم.

بەڕێز بهزاد درویش:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

وەللاّ بە حوکمی ئەوەی بەشداربین لە دوو کۆبوونەوەی لیژنا یاسایی و شارەوانی و لیژنا یاساییش سێ کۆبوونەوە لەسەر ئەڤ بابەتێ کرنە، دیڤ قەناعەتێ من شەخصی ئەز دبێژم زۆر ناخایێنێت مەعنای نیە کە موداخەلە نەکەن، با هەر یەك ئەندام پەرلەمان تەبعەن ئازادن خۆتان دەزانن بە پێی پەیڕەو، بەڵام بە قەناعەتی خۆم زۆر ناخایێنێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.جعفر إبراهیم ئیمنیکی/ جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس بۆ بەڕێز بەهزاد درویش، بەڕێزان هەر بۆ ئاگاداری ئێوەی بەڕێز بەیانی ناکرێت، یەعنی دانیشتن بۆ بەیانی ناکرێت، چونکە بەیانی چەندین کۆبوونەوە دانراون، هی لیژنەکان دەبێت بەیانی بکرێت، دەبێت دوا بخرێت بۆ حەفتەی داهاتوو، لاریمان نیە بۆ حەفتەی داهاتوو دوابخرێت، بەڵام ئەم بابەتە ئێمە وا دەبینین ئەگەر ئێمە تۆزێك پەلەی لێ بکەین دەتوانین پەلە کردن ئەوەی بەکرێدانی خانوو و بەرە کۆنە، یەعنی زۆر موناقەشە هەڵناگریت، خوێندنی یاساکە زۆر موناقەشە هەڵناگریت، بابەتێکی یاسایی صرفە، لایەنی پەیوەندیدار بەشدار بووە، ڕاسپاردەکانیش ئێوە موناقەشەی خۆتان کرد هەر دەنگدان دەمێنێت، لەبەر ئەوە ئەگەر لای ئێوە پەسند بێت ئێمە بەردەوام دەکەین، بەڕێزان تا ڕاسپاردەکان بێنەوە، ئێمە بەردەوام دەبین، گفتوگۆی پرۆژە یاسای هەمواری دووەمی پیادەکردنی یاسای بەکرێدانی خانوو و بەرە ژمارە (87)ی ساڵی 1979 هەموارکراو، تکایە گوێ بگرن بە پێی ماددەکانی (72) و (74) و (75) لە پەیڕەوی ناوخۆی پەرلەمانی کوردستان ژمارە (1)ی ساڵی 1992ی هەموارکراو، داوا لە سەرۆکی لیژنەی یاسایی دەکەین فەرموون پرۆژەکە بخەنە ڕوو، فەرموو د.ڤالاّ.

بەڕێز ڤالاّ فرید إبراهیم:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەڕێز د.بەهار پرۆژەکان دەخوێنێتەوە و دواییش من ڕاپۆرتی لیژنە.

بەڕێز د.جعفر إبراهیم ئیمنیکی/ جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

بەڵێ، سوپاس، فەرموو د.بەهار.

بەڕێز د.بەهار محمود فتاح:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پرۆژە یاسای هەمواری دووەمی پیادە کردنی یاسای بەکرێدانی خانوو و بەرە ژماە (87)ی ساڵی 1979ی هەموارکراو لە هەرێمی کوردستان-عیراق:

-ماددەی یەکەم/ ماددەی سێیەم لە یاسای بەکرێدانی خانوو و بەرە ژمارە (87)ی ساڵی 1979ی هەموارکراو لە هەرێمی کوردستان-عیراق لە کار دەوەستێنرێ.

-ماددەی دووەم/ ئەو گرێبەستانەی بەکرێدانی خانوو و بەرە بۆ مەبەستی نیشتەجێبوون یان غەیری نیشتەجێبوون لە دوای 2008/7/15 مۆرکراون دەکەونە ژێر کاری حوکمەکانی یاسای شارستانی ژمارە (40) ساڵی 1951ی هەموارکراو.

-ماددەی سێیەم/ ئەگەر ئەو گرێبەستانەی بەکرێدانی خانووبەرە بۆ مەبەستی نیشتەجێبوون یان غەیری نیشتەجێبوون پێش 2008/7/15 مۆر کراون دەکەونە ژێر کاری حوکمەکانی یاسای شارستانی ژمارە (40)ی ساڵی 1951ی هەموارکراو بە مەرجی پابەند کردنی بەکرێدەر و کرێچی بە مۆر کردنی گرێبەستێکی بەکرێدانی نوێ کە ماوەکەی لە سێ ساڵ کەمتر نەبێ، بە کرێیەك کە هەردوولا لەسەری ڕێك دەکەون.

-ماددەی چوارەم/

1-ئەگەر هەردوو لایەنی گرێبەستەکە ڕێك نەکەوتن لەسەر بڕی کرێ کە بە پێی ماددەی سێیەم لەم یاسایەدا هاتووە هەردوو لایەن یان لایەکیان مافی هەیە پەنا بەرێتە بەر دادگاکانی بەرایی بۆ مەبەستی دیاری کردنی بڕی کرێ کە لە ڕێگەی لیژنەیەك کە پێك دێت بە سەرۆکایەتی دادوەری دادگاکە و ئەندامێتی نوێنەری هەر یەك لە بەڕێوەبەرایەتی تۆمارکردنی خانووبەرەی تایبەتمەند و بەڕێوەبەرایەتی باجی خانووبەرەی تایبەتمەند و بە کرێدەر و کرێچی.

2-بڕیاری لیژنەی پێکهێنراو بە پێی برگەی (1)ی ئەم ماددەیە شیاوی پێداچوونەوەیە لەلایەن دادگای تێهەڵچوونەوەی ناوچەکە بە سیفەتی پێداچوونەوە لە ماوەی 15 ڕۆژ لە ڕۆژی دوای دەرچوونی بڕیارەکە و بڕیاری دەرچوو بە بنبڕ دادەنرێت.

-ماددەی پێنجەم/

1-حوکمی ماددەکانی سێیەم و چوارەمی ئەم یاسایە جێبەجێ دەکرێت بەسەر ئەو داوایانەی کە لەبەردەم دادبینی دان یان بڕیاری چۆڵ کردنییان بۆ دەرچووە و پلەی بنبڕیان وەرنەگرتووە.

2-وەستاندنی جێبەجێ کردنی حوکمەکانی چۆڵ کردن کە پلەی بنبڕیان وەرگرتووە بەپێی حوکمەکانی یاسای ژمارە (9)ی ساڵی 2008 دەرچوون لە ماوەی بەرکاربوونی جێبەجێکراون لەلایەن بەڕێوەبەرایەتییەکانی جێبەجێکردن.

-ماددەی شەشەم/ کار بە هیچ دەقێکی یاسایی یان بڕیارێك ناکرێت کە لەگەڵ حوکمەکانی ئەم یاسایەدا ناکۆك بێت.

ماددەی حەوتەم/ پێویستە لەسەر ئەنجومەنی وەزیران و لایەنە پەیوەندیدارەکان حوکمەکانی ئەم یاسایە جێبەجێ بکەن.

ماددەی هەشتەم/ ئەم یاسایە لە ڕۆژی دەرچوونییەوە جێبەجێ دەکرێت لە ڕۆژنامەی فەرمی وەقائیعی کوردستان بلاودەکرێتەوە.

هۆیەکانی دەرچووانڵدن:

بە لەبەر چاوگرتنی ئەو گۆڕانگارییە ئابووری و کۆمەڵایەتییانەی هاتۆتە ئاراوە لە پێناوی هێنانەدی دادپەروەری و هاوسەنگی لە نێوان بەرژەوەندی هەردوولایەنی گرێبەستی بە کرێدان و بۆ ڕەخساندنی زەمینە سازی لەبار بۆ گەشەپێدان و سەقامگیری کۆمەڵایەتی ئەم یاسایە دەرچوێندرا.

بەڕێز جعفر إبراهیم ئیمنیکی/ جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس بۆ بەڕێز د.بەهار، جێگری سەرۆکی لیژنەی یاسایی، ئێستا دەست بە گفتوگۆ دەکەین، ماددە بە ماددە، بەڕێز سەرۆکی لیژنەی یاسایی ماددەی یەکەم.

بەڕێز ڤالا فرید إبراهیم:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بابەت/ ڕاپۆرتی هاوبەش سەبارەت بە پرۆژە یاسای هەمواری دووەمی پیادەکردنی یاسای بەکرێدانی خانووبەرە ژمارە (87)ی 1979ی هەموارکراو لە هەرێمی کوردستان-عیراق

لیژنەی کاروباری یاسایی و لیژنەی ئاسەوار و خزمەتگوزارییەکانی شارەوانی و گواستنەوە و گەیاندن و گەشت و گوزار ڕۆژی دووشەممە ڕێکەوتی (2017/11/27) کۆبوونەوەی هاوبەشیان ئەنجام دا بۆ تاوتوێ کردنی هەردوو پرۆژە یاسای ڕاگرتنی کارکردن بە یاسای بەکرێدانی خانووبەرە ژمارە (9)ی ساڵی 2008 کە لەلایەن ژمارەی یاسایی ئەندامانی پەرلەمانەوە پێشکەش کراوە، دوای خوێندنەوەی یەکەمی لە دانیشتنی ژمارە (1) لە ڕۆژی شەممە بەرواری (2017/9/23) ڕەوانەی لیژنەکەمان کراوە، پرۆژە یاسای هەمواری دووەمی پیادەکردنی یاسای بەگرێدانی خانووبەرە ژمارە (87)ی ساڵی 1979ی هەموارکراو لە هەرێمی کوردستان-عیراق کە لەلایەن ژمارەی یاسایی ئەندامانی پەرلەمانەوە پێشکەش کراوە، دوای خوێندنەوەی یەکەمی لە دانیشتنی ژمارە (5) لە ڕۆژی چوارشەممە بەرواری (2017/11/15) ڕەوانەی لیژنەکەمان کراوە، دوای گفتوگۆ و تاوتوێ کردن لیژنەکان گەیشتنە ئەم ئەنجامانەی خوارەوە:

یاسای هەمواری دووەمی پیادەکردنی یاسای بەکرێدانی خانووبەرە ژمارە (87)ی ساڵی 1979ی هەموارکراو لە هەرێمی کوردستان-عیراق:

-ماددەی یەکەم/ ماددەی سێیەم لە یاسای بەکرێدانی خانوو و بەرە ژمارە (87)ی ساڵی 1979ی هەموارکراو لە هەرێمی کوردستان-عیراق لە کار دەوەستێنرێت و ئەوەی خوارەوە جێگای دەگرێتەوە:

1-ئەو گرێبەستانەی بە کرێدانی خانووبەرە بۆ بەستنی نیشتەجێبوون یان غەیری نیشتەجێبوون کە دوای 2008/7/15 گرێدراون دەکەونە ژێر کاری حوکمەکانی یاسای شارستانی ژمارە (40)ی ساڵی 1951ی هەموارکراو.

2- ئەو گرێبەستانەی بەکرێدانی خانووبەرە بۆ مەبەستی نیشتەجێبوون یان غەیری نیشتەجێبوون پێش 2008/7/15 گرێدراون و ماوەکەیان کۆتایی پێهاتووە بە پێی ڕێککەوتن یان بە حوکمی یاسا دەکەونە ژێر کاری حوکمەکانی یاسای شارستانی ژمارە (40)ی ساڵی 1951ی هەموارکراو بە مەرجی پابەند کردنی ئیلزامکردنی بەکرێدەر و کرێچی بە گرێدانی گرێبەستێکی بەکرێدانی نوێ کە ماوەکەی لە چوار ساڵ کەمتر نەبێت، بە کرێیەك کە هەردوولا لەسەری ڕێك دەکەون.

-ماددەی دوو/

1-ئەگەر هەردوو لایەنی گرێبەستەکە ڕێك نەکەوتن لەسەر بڕی کرێکە بە پێی ماددەی یەك (دووەم) لەم یاسایەدا هاتووە هەردوو لایەن یان لایەکیان مافی هەیە پەنا بەرێتە بەر دادگاکانی بەرایی بۆ مەبەستی دیاری کردنی بڕی کرێ کە لە ڕێگەی لیژنەیەك کە پێك دێت بە سەرۆکایەتی دادوەری دادگاکە و ئەندامێتی نوێنەری هەر یەك لە بەڕێوەبەرایەتی تۆمارکردنی خانووبەرەی تایبەتمەند و بەڕێوەبەرایەتی باجی خانووبەرەی تایبەتمەند.

2-بڕیاری لیژنەی پێکهێنراو بە پێی برگەی یەکەمی ئەم ماددەیە شیاوی پێداچوونەوەیە لەلایەن دادگای تێهەڵچوونەوەی ناوچەکە بە سیفەتی پێداچوونەوە لە ماوەی 15 ڕۆژ لە ڕۆژی دوای دەرچوونی بڕیارەکە و بڕیاری دەرچوو بە بنبڕ دادەنرێت.

-ماددەی سێ/

1-حوکمی ماددەکانی یەك (دووەم) و ماددەی (2)ی ئەم یاسایە جێبەجێ دەکرێت بەسەر ئەو داوایانەی کە لەبەردەم دادبینی دان یان بڕیاری چۆڵ کردنییان بۆ دەرچووە و پلەی بنبڕیان وەرنەگرتووە.

2-وەستاندنی جێبەجێ کردن (إیقاف تنفیژ) حوکمەکانی چۆڵ کردن کە پلەی بنبڕیان وەرگرتووە بەپێی حوکمەکانی یاسای ژمارە (9)ی ساڵی 2008 دەرچوون لە ماوەی بەرکاربوونی جێبەجێکراون (منفژە) لەلایەن بەڕێوەبەرایەتییەکانی جێبەجێکردن.

-ماددەی چوارەم/ لە یاسای بەکرێدانی خانووبەرە ژمارە (87)ی ساڵی 1979ی هەموارکراو لە هەرێمی کوردستان-عیراق کار دەوەستێنرێت و ئەوەی خوارەوە جێگەی دەگرێتەوە:

نابێ ساڵانەی ئەم خانووبەرانەی لە حوکمەکانی ماددەی یەك (دووەمی ئەم یاسایە) دەیانگرێتەوە لەم ڕێژانەی خوارەوە زیاتر بن:

1-(4٪) بەهای گشتی ئەو خانووبەرە یان شوقانەی بۆ نیشتەجێبوون ئامادەکراون بۆ ئەو مەبەستەش بەکرێ دەدرێن.

(6٪) بەهای گشتی ئەو خانووبەرە یان ئەو شوقانەی کە ژوور بۆ ژوور بۆ نیشتەجێ بەکرێ دەدرێن.

(6٪) بەهای گشتی ئەو خانووبەرە یان شوقانەی کە بۆ مەبەستی غەیری نیشتەجێبوون بەکرێ دەدرێن.

ماددەی پێنجەم/

یاسای ژمارە (9)ی ساڵی 2008 و یاسای ژمارە (16)ی ساڵی 2010 دا هەڵدەوەشێتەوە.

ماددەی شەش/

کار بە هیچ دەقێکی یاسایی یان بڕیارێك ناکرێت کە لەگەڵ حوکمەکانی ئەم یاسایە ناکۆك بێت.

ماددەی حەوت/ پێویستە لەسەر ئەنجومەنی وەزیران و لایەنە پەیوەندیدارەکان حوکمەکانی ئەم یاسایە جێبەجێ بکەن.

ماددەی هەشت/ ئەم یاسایە لە ڕۆژی دەرچوونییەوە جێبەجێ دەکرێت لە ڕۆژنامەی فەرمی وەقائیعی کوردستان بلاودەکرێتەوە.

هۆیەکانی دەرچووادن:

بە لەبەر چاوگرتنی ئەو گۆڕانگارییە ئابووری و کۆمەلایەتییانەی هاتۆتە ئاراوە لە پێناو هێنانەدی دادپەروەری و هاوسەنگی لە نێوان بەرژەوەندی هەردوولایەنی گرێبەستی بە کرێدان و بۆ ڕەخساندنی زەمینە سازی لەبار بۆ گەشەپێدان و سەقامگیری کۆمەلایەتی ئەم یاسایە دەرچوێندرا.

بەڕێز جعفر إبراهیم ئیمنیکی/ جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس بۆ بەڕێز سەرۆکی لیژنەی یاسایی، دەست بە گفتوگۆ دەکەین ماددەی یەکەم ئەوانەی دەیانەوێ موناقەشە بکەن، خاتوو د.بەهار بەڵێ فەرموو.

بەڕێز د.بەهار محمود فتاح:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لەبەر ئەوەی ئەم یاسایە یاسایەکی زۆر وردو و ئیختیصاصی یە یەعنی پێموایە کە ئەوەی قانونی نەبێ حەقی خۆیەتی ئەگەر نەزانێ ئێمە چیمان کردووە و لە هەمان کات دا تێکەڵییەکیش هەیە، بۆیە ئەگەر ئەندامانی بەڕێز قبوڵیان بێ لە هیچ مەنتیقێکەوە نیە تەنها لە مەنتیقی ئەوەوە کە تێکەڵییەك لە یاساکان دا هەیە، داوا لە بەڕێزت دەکەم دەرفەتێکم بدەیتێ ڕوونکردنەوەیەك بدەم بۆ ئەوەی بزانن چیمان کردووە ئەندامانی بەڕێزی پەرلەمان.

بەڕێز د.جعفر إبراهیم ئیمنیکی/ جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، فەرموو.

بەڕێز د.بەهار محمود فتاح:

خۆی یاسای گشتی کە حوکمی ئەم بابەتانە دەکات کە پەیوەندی نێوان تاکەکان ڕێك دەخات بریتی یە لە یاسای مەدەنی، ئێمە یاسایەکی بەکرێدانی عیراقیشمان هەیە ژمارە (87)ی ساڵی (79) ئەوە خاصە بە کرێدانەوە (الخاص یقید العام) کە ئەوە دەرکراوە لە ژێر فەلسەفەی ئیشتیراکی دا تەبعەن قانونە مەدەنییەکەی وەستاندووە، یاسا مەدەنییەکە بە تەواوەتی لەگەڵ (مؤجر)دایە، لە چی دا لەگەڵ (مؤجر)دایە؟ دەڵی هەر کاتێك کە عەقدەکە بە پێی ئەوەی کە ئیتیفاقیان لەسەر کردووە کۆتایی هات ئەوە (مؤجر) بۆی هەیە (مستأجر) دەرکات، یاسای بەکرێدانی عیراقی بە عەکسەوە هاتووە بیزەبت بە عەکسی ئەوەوە دەڵێ (مستأجر) مادام کرێ دەدا بۆی هەیە هەتا هەتایە بمێنێتەوە، ئەم دوانە هیچیان عەدالەتیان

تێدا نیە، ئیشی قانون ئەوەیە کە عەدالەت و تەوفیق لە نێوان بەرژەوەندیە دژ بە یەکەکان دا بکات، ئیشی ئێمە ئەوەیە کە تەوفیق لە نێوان بەرژەوەندی (مستأجر) و (مؤجر)دا بکەین کە هەردووکیان هاووڵاتی ئەم وڵاتەن، بۆیە کە ئەم کێشەیە بەردەوام هەبووە هاتوون یاسای ژمارە (9)یان دەرکردووە، یاسای ژمارە (9) دەرکرابوو لە کاتی خۆی دا کە دەکەوتە بەر ڕەخنەیەکی زۆر چونکە ڕاستەوخۆ دابوویەوە بە یاسای مەدەنی کە لایەنی (مؤجر) دەگرێ، ئێمە هاتووین لێرەدا چیمان کردووە؟ یاسای ژمارە (9)مان هەڵوەشاندۆتەوە، دوو کێشەمان هەیە/ کێشەی تەخلیەمان هەیە، لەگەڵ کێشەی کرێ، هاتووین حەلمان بۆ ئەو دووانە کردووە، لە تەخلیە و کرێکەشدا ئەوانەی کە بۆ نیشتەجێبوون کراون مەحاکمەکان خۆیان وتیان هیچ کێشەمان نیە لەبەر ئەوەی ئێستا عەرز زۆرترە لە تەڵەب، ئەوەی کە بۆ غەیری نیشتەجێبوونە و بەتایبەتیش ئەوەی کە لە دوای (2008/7/15)ەوە واتا لە پێش دەرچوونی یاسای ژمارە (9)وە دەرکراون کێشەیان هەیە، بۆیە ئێمە هاتووین کێشەی تەخلیە و کرێمان بۆ ئەو دووانە حەل کردووە، بۆ تەخلیەکە وامان کردووە بۆ ئەوەی (مستأجر) مەغدوور نەبێ چوار ساڵمان داوەتەوە کە ئیجباری دەبێ بۆی درێژ بکاتەوە، بۆ کرێکەش نیسبەمان داناوە کە دەبێ نیسبەی کرێکە لە ئەوەندە و ئەوەندە زیاتر نەبێ، ئەوە بە شێوەیەکی گشتی بۆ بەرچاوڕوونی جەنابتان و سوپاستان دەکەم.

بەڕێز د.جعفر إبراهیم ئێمنیکی/ جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

زۆرسوپاس بۆ د.بەهار بۆ ئەم ڕوونکردنەوەیە کە زۆر بەسوودە بۆ ئێمە گشتمان، فەرموو خاتوو تەلار.

بەڕێز تەلار لەتیف محمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە لە دوای دانیشتن لەگەل دادوەرە بەڕێزەکان و قەزای تەمیز و عەزای ئیستیئنافەکان گەیشتنە ئەوەی کە کار لەسەر هەمواری ئەو یاسایە بکرێ، بەلأم وەك ڕوون کردنەوە ئەو گرێبەستانەی (15-7-2008) واتە پێش (15-7) هەندێ گرێبەست هەیە بۆ ماوەی (15- 20) سالْ کراوە، واتە ئەو چوار ساڵە نابێتە ڕێگر لەبەردەمی ئەو عەقدە (15 و 20) سالْیە، تەنیا ویستم ئەو ڕوون کردنەوە بدەین، بەلأم ئەو خالْانەی لەو ماددە هاتوون تەنیا کار کراوە بۆ ڕێکخستنەوەی ئەو گرێبەستانەی کە پێش (15-7-2008)ە، بۆ ئەوەی هیچ کێشەیەك دروست نەبێ لەو کاتە، چونکە لە دوای (2008) ەوە گرێبەستەکانی (15-7) هەمووی چوونەتەوە سەر قانوونی مەدەنی بۆ کارکردن لەسەر ئەو یاسایە.

بەڕێز جعفر إبراهیم ئێمنیکی/ جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس بۆ بەڕێز تەلار لەتیف بۆ ئەو ڕوون کردنەوەیە، ماددەی یەکەم ئەخوێنینەوە و گفتوگۆی لەسەر ئەکەین.

بەڕێز د.ڕێواز فائق حسین:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ماددەی یەکەم:

یاسای بەکرێدانی خانووبەرە ژمارە (87) ی ساڵی (1979) ی هەموار کراو لە هەرێمی کوردستان-عێراق لە ار ئەوەستێ و ئەوەی خوارەوە جێگەی ئەگرێتەوە:

1 ئەو گرێبەستانەی بە مەبەستی نیشتەجی بوون یان غەیری نیشتەجی بوون کە دوای (15-7-2008) گرێدراون ئەکەونە ژێر کاری حوکمەکانی یاسای شارستانی ژمارە (40) ی ساڵی (1951) ی هەموار کراو.

2- ئەو گرێبەستانەی بەکرێدانی خانووبەرە بۆ مەبەستی نیشتەجێ بوونی یان غەیری نیشتەجێ بوون پێش (15-7-2008) گرێدراون و ماوەکەیان کۆتایی پێ هاتووە و بەپێی رێکەوتنیان بە حوکمی یاسا ئەکەونە ژێر کاری حوکمەکانی یاسای شارستانی ژمارە (40) ی ساڵی (1951) ی هەموار کراو بە مەرجی پابەند کردنی بەکرێدەر و کرێچی بە گرێدانی گرێبەستێکی بەکرێدانی نوێ کە ماوەکەی لە (4) ساڵ کەمتر نەبێ و بە کرێیەك کە هەردوولا لەسەری رێك ئەکەون.

بەڕێز جعفر إبراهیم ئێمنیکی/ جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، کێ قسەی هەیە؟ فەرموو شکریە خان.

بەڕێز شکریە اسماعیل مصطفی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پێم باشە برگەیەك زیاد بکرێ، جا نازانم لیژنەی یاسایی کێویان پێ باشە لە ماددەی (1-2-3) ئەو برگەیە زیاد بکرێ، پەیوەست بوونی کرێچی و خاوەن موڵك بەو عەقدەی لە نێوانیان ئەکرێ، هەر ئەو عەقدەی لە نێوانیان ئەکرێ پەیوەست بن بەو عەقدەوە، جا پێم وایە لەو حاڵەتە هەردوولا مافی خۆیان وەرئەگرن، مادام عەقدێك لە نێوان هەبێ و پێیوە پەیوەست بن، سوپاس.

بەڕێز جعفر إبراهیم ئێمنیکی/ جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو گەشە خان.

بەڕێز گەشە دارا جلال:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من تەنیا لە برگەی دووەم ، دەست خۆشی لە لیژنەی یاسایی ئەکەم بۆ ماندوو بوونیان، برگەی دووەم پێم باشە بکرێ بە (5) ساڵ، چونکە ئەو کێشەیە لە چی سەرچاوەی گرتبوو چارەسەر نەدەبوو؟ ئەگەرچی گەیشتنە حەلێك لیژنەی یاسایی دەستیان خۆش بێ، لە مەسەلەی سەرقفڵە کە یاسایی نیە، هەردوولا ئەو سەرقفڵە موتەفیق بوون لەسەری، بەڵام ئێستا موعالەجەیەکی قانوونی بۆ نادۆزرێتەوە بۆ ئەوەی نەبێتە کێشەن ماوەیەکی درێژتر بدرێ بەو خەڵکەی سەرقفڵەی داوە و زیاتر سوودمەند بێ لەو خانووبەرەیە، بکرێ بە پێنج ساڵ باشترە، سوپاس.

بەڕێز جعفر إبراهیم ئێمنیکی/ جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو کاك گۆران.

بەڕێز گۆران ئازاد محمود:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ماددەی یەکەم فەقەرەی دوو تەناقسی تێدایە لەبەر ئەوەی لە یاسای شارستانی عەقد بە ئیرادەیە، هەردوولا بریار ئەدەن عەقدەکە چۆن ئەبێ و تاکەی ئەبێ، ناشبێ لەگەڵ قانوونی مەدەنی پێچەوانە بێ، چونکە لە قانوونی مەدەنی ئیرادەی هەردوولا بە ئیعتیبار وەرئەگیرێت، چونکە لەو یاسایە ماوەی یاسایی و چۆنیەتی عەقدەکە دیاری ئەکات، بە بروای من ئەو یاسایە کێشەکە بە تەواوی چارەسەر ناکات تەنیا دوای ئەخات.

بەڕێز جعفر إبراهیم ئێمنیکی/ جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو کاك خەلەف.

بەڕێز خلف احمد معروف:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

قسەی من لەسەر ماددەی یەکەم برگەی دووەمە، ئەو فەقەرەی باس لە بەکرێدەر و کرێچی و بەکرێدانی گرێبەستی نوێ کە ماوەکەی لە چوارسالّ کەمتر نەبێ، بەراستی ئەو چوار سالّە ئەپرسم چی وای لێ کردوون چوار سالّ دابنێین؟ ئەو ماوەیە وەك گەشە خان باسی کرد پێنج سالّ یان زیاتر نیە یان بۆ کەمتر نیە؟ لە کاتێکدا لە یاسای رابردوو کرێچی هەرکات بیویستایە چۆڵی ئەکرد و ئیشکال دروست نەدەبوو لە رووی یاساییەوە، بەڵام ئەو گرێبەستە بەپێی ئەو یاسایە بێ کابرای کرێچی ئەبێ ئەو چوارسالّە بمێنێ، دوای دووسالّ ئەگەر پێویستی بە خانووەکە نەبوو؟ چی بکات؟ لەو حالّەتە کرێچی هەمیشە خەڵکە فەقیر و هەژارەکەیە، پێویستە ئەو یاسایە بە شێوازێك رێکبخرێتەوە کە زیاتر لە بەرژەوەندی خەڵکی کرێچی بێ، چونکە خەڵکە کرێچیەکە ئەوانەن داهاتیان کەمترە ، فەقەرەی تری کە باس لە کرێ کە هەردوولا لەسەری رێکبکەون، بە قەناعەتی من وای لێ بکرێ بڵێی بەپێی داهاتی تاك لە سالّێکدان بەتایبەت ئەو خەڵکە فەقیری و هەژارەی داهاتی سالانەی کەمە، ئەگەر یەکێ داهاتی سالانەی لە دوو هەزار دۆلار تێنەپەرێ ناتوانێ خانووێك بگرێ و بۆ چوار سالّ تێدابێ، لە مانگێك ئەگەر دوو وەرەقەش بدات بە کرێ دوو ئەوەندە و نیوی داهاتی تاکێك ئەبێ ئەگەر دوو هەزار دۆلاریشی لە سالّێکا هەبێ، بۆیە هیوادارم پێداچوونەوە بە برگەی دووەم بکرێ، سوپاس.

بەڕێز جعفر إبراهیم ئێمنیکی/ جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو مەدینە خان.

بەڕێز مدینە ایوب احمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەو ماددێ بەسحێ هندێ دکەتن کو پشتی (2008) ئێکسەر قانوونا یاسا شارستانی (1951) ئێ ل سەر جێ بە جێ بیتن، بەس ئەگەر بێیە برگا دووێ بەری (2008) ئێکسەر دێنە شەرت و شرووتێ، عەقد

مابەینا ساحێب مولکی و کرێچی ل ماوەی چارسالە، ئەگەر نەگەیشتنە رێکەفتنەکی ژی ئەڤ چارسالێت هەنێ ئەگەر دیسان وەکی خولی لێ بیتن ئەگەر ئەم سەحکەینێ خولا پەرلەمانی پەرلەمانێ کوردستانێ بۆ ماوەی دوو سالا هیچ کۆمبوونەك ئەنجام نەدا، مابەینا کرێچی و ساحێب مولکی دا گەلەك کێشە رویدا پەرلەمانێ کوردستانێ نەشیا کۆمبینا بکەت، ل دادگاهێ ژی گەلەك سکالا هاتنە تۆمار کرن، ئەگەر دیسان ل ماوەی ئەز چار سالە دیسان ئەڤ حالەتە رویدا ئەز دبێژم باش نیە کو چار سالە تەحدید کرن، مابەینا هەردوولا بگەهنە رێکەفتنەکی، ئەڤ حالەتە ژی بێتە لادانێ، وەکی نەفسی قانوونا مەدەنی لێ بێت (التعاقد شریعه متاعقدین) بێتە جێ بەجێ کرن باشترە، سوپاس.

بەڕێز جعفر إبراهیم ئێمنیکی/ جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو کاك شێرکۆ.

بەڕێز شێرکۆ حمه امین:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەوەی کە من لە ماددەی یەکەم برگەی دووەم لەگەڵ ئەوەم ئەو چوار سالە بکرێ بە پێنج سال، سوپاس.

بەڕێز جعفر إبراهیم ئێمنیکی/ جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو خاتوو پەروا.

بەڕێز پەروا علی حمه:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

منیش بە هەمان شێوە پشتگیری لە گەشە خان و دکتۆر شێرکۆ ئەکەم، ئەگەر ئەو چوار سالە بکرێ بە پێنج سال، چونکە زۆرجار کێشەی سەرقفلانە هەیە، چەند دەستێکیش کردووە، لە کرێچی وەرئەگرێتەوە و ئەدرێ بە یەکی تر، ئەوە کێشەی زۆر دروست ئەکات، ئەگەر ماوەکە تۆزێ زیاتر بێ باشترە، سوپاس.

بەڕێز جعفر إبراهیم ئێمنیکی/ جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

دیارە گفتوگۆ کۆتایی هات، داوا لە لیژنەی یاسایی ئەکەین وەلامی پرسیارەکان بدەنەوە، دواتر داوا لە ئەندامی پەرلەمان ئەکەین لە دەرەوە بێنە ژووریێ بۆ ئەوەی دواتر لە دوای یەکلایی کردنەوەی دارشتنەکە ئەخەینە دەنگدان، فەرموو پەروا خان.

بەڕێز پەروا علی حمه:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەگەر سێ کەس.....

بەڕێز جعفر إبراهیم ئێمنیکی/ جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

ئەوانە وەلاڵم ئەدەن، دوای وەلاڵمەکە بزانین، ئەگەر موسر بن لەسەر رەئی خۆیان ئەکەینە دوو دەنگدان، ئەگەر وەرگرن ئەبێتە یەك دەنگدان، یەکلایی ئەکەینەوە، فەرموو.

بەڕێز د.ڤالاّ فەرید ابراهیم:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

شکریە خان فەرمووی ئەوەمان ئیلزام کردووە هەردووکی بە پابەند بوونی ئەو عەقدەی هەیە لە نێوان کرێچی و بەکرێدەر، ئەوە لە برگەی دووەم لە ماددەی یەکەم هاتووە، ئەوەی کاك گۆران باسی کرد کە عقد (شریعە موتاعدقین) ە، ئەوەیان راستە تا ئەگەیە فەقەرەی یەکەمی برگەی دووەم، بەلاّم کە دێی لە فەقەرەی نیهائی ئێمە قەیدمان کردووە بۆ ئەو چوار ساڵە کە بە کرێیەك رێك بکەون و لە نێوانیان ئیلزاممان کردوونە، واتە قیودی خاس و العام ئەو ئەو مودە زەمەنیان دانراوە، بۆچوونی راستە، زیاتر لە سێ کەس پێم وایە داوایان کرد مودەی عەقد لە چوار ساڵ بکرێ بە پێنج ساڵ، خۆی دادگاکان، سەرۆکی دادگای ئیستیئنافی هەر چوار ناوچەکە لە بەردەمی لیژنەی یاسایی ئامادە بوون، ئەوان هەرسێکیان داوای سێ ساڵیان کردبوو، بەلاّم لە لیژنەی یاسایی کردمان بە چوار ساڵ، ئێستاش سێ ئەندام کە داوایان کردووە بێتە پێنج ساڵ، ئەو مودەیە ئێمە لە مەحاکم وەرمان گرتووە، بە مەبەستی (استقرار احکام قضائي)، بەلاّم کە ئەندامانیش پێشنیار ئەکەن پێویستە بدرێتە دەنگدان، سوپاس.

بەڕێز جعفر إبراهیم ئێمنیکی/ جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، جارێ نیساب تەواو نیە، ماددەی دووەم موناقەشە ئەکەین، دوایی ئەخەینە دەنگدان، فەرموو ماددەی دووەم.

بەڕێز د.ڤالاّ فرید ابراهیم:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ماددەی دووەم:

1 **ئەگەر هەردوو لایەنی گرێبەستەکە رێکنەکەوتن لەسەر بری کرێ کە بەپێی ماددەی دووەم لەم یاسایە هاتووە، هەردوولایەن یان لایەنێك مافی هەیە پەنا بەرێتە بەر دادگاکانی بەرایی بۆ مەبەستی دیاری کردنی بری کرێ کە لە رێگەی لیژنەیەك کە پێك دێ بە سەرۆکایەتی دادوەری دادگاکە و ئەندامیەتی نوێنەری هەر یەك لە بەرێوەبەرایەتی تۆمار کردنی خانووبەرەی تایبەتمەند و بەرێوەبەرایەتی باجی خانووبەرەی تایبەتمەند.**

2- **بریاری لیژنەی پێکهێندراو بەپێی برگەی یەکەمی ئەو ماددەیە شیاوی پێداچوونەوەیە لەلایەن دادگای تێهەڵچوونەوەی ناوچەکە، بە سیفەتی پێداچوونەوە لە ماوەوی (15) رۆژ لە رۆژی دوای دەرچوونی بریارەکەوەن بریاری دەرچوو بە بنبر دائەنرێ.**

بەڕێز جعفر إبراهیم ئێمنیکی/ جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، ئێستا کێ قسەی هەیە؟ (4) کەس قسەی هەیە، تکایە ئەگەر تێبینیەکان بنووسن لەسەر ماددەی دووەم، فەرموو کاك ئومێد.

بەڕێز ئومێد حمە علی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

تەنیا وەك پرسیارە بۆ لیژنەی یاساییش، سەرنجە لەسەر ئەو ماددەیە، چونکە باس لەوە ئەکرێ برگەی یەکەم وازیحە، برگەی دووەم بریاری لیژنەی پێکهێنراو بەپێی برگەی یەکەم شیاوی پێداچوونەوەیە لەلایەن دادگای تێهەڵچوونەوەی ناوچەکە بە سیفەتی ئەوە تا کۆتایی، بریاری دەرچوو بە بنبر دائەنرێ، سەرنجەکە ئەوەیە ئەگەر گرێبەست بە ئیرادەی سەربەستانەی دوولایەن ئەنجام ئەدرێ لە مەسەلەی بریاردان لە بری کرێ دادگا چۆن ئەتوانێ بریارێکی لەو شێوەیە بدات؟ لە کاتێکدا پەیوەستە بە دوو شەخس یان دوو لایەنەوە، ئەگەر بریاری دادگا بۆ لایەکی پەسند نەبوو، یان ئەو لیژنەیە کە دادوەر سەرپەرشتی ئەکات ئەوکاتە چی روئەدات؟ چونکە حەقی هەر لایەنێك لەو لایەنانەیە کە بری ئەو کرێیەی بۆی دیاری ئەکرێ بۆ مولکێك، بۆ دووکانێک، بۆ خانوویێك قەبوولّی نەبێ، دوای ئەوە چی ئەبێ، ئایا ئەوە تەنیا گواستنەوەی کێشە نیە لە نێوان خەڵکەوە بۆ ناو دادگاش؟ یەعنی ئیشکالیەت لەوە ئەبینم، سوپاس.

بەڕێز جعفر إبراهیم ئیمنیکی/ جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو کاك شێرکۆ.

بەڕێز شێرکۆ حمە امین:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من لە ماددەی دووەم برگەی یەکەم پێشنیار ئەکەم ئەگەر بە گونجاوی بزانن ئەوەی بۆ زیاد بکرێ کە دادگاکانی تێهەڵچوونەوە لە سنووری تایبەتمەندی خۆیان و سنوورەکانی خۆیان بۆیان هەبێ چەند لیژنەیەك بەپێی پێویستی بۆ ئەو بابەتانە پێك بێنن یان دروست بکەن، سوپاس.

بەڕێز جعفر إبراهیم ئیمنیکی/ جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو مامۆستا.

بەڕێز غریب مصطفی حمەخان:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لە برگەی یەکەم سەرنجی ئەوەم هەیە کە ئەو لیژنە پێکئەهێنرێ لە کوێ ئەو بریارە ئەدات؟ کەشف ئەکەن یا نا؟ لەبەر ئەوە پێم باشە ئیلزام بکرێن بە کەشفێك، بنووسرێ بە پشت بەستن بە کەشفێك بریاری تێدا ئەدرێ، مەبەست ئەوە بوو ئەو لیژنەیە ناکرێ لە دائیرە بریار بدەن، ئەبێ کەشف بکرێ، لەبەر ئەوە پێویستە پابەند بکرێن بە کەشفێك بۆ شوێنێکە، ئەگەر نەچن ئەو نیزاعە حەل نابێ، بریارەکە رەنگە دادپەروەرانە نەبێ، بۆیە ئەوەی بۆ زیاد بکرێ لە کۆتایی برگەی یەکەم بە پشت بەستن بە کەشفێك بریار تیا ئەدرێ، سوپاس.

بەڕێز جعفر إبراهیم ئیمنیکی/ جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو کاك ڤەمان.

بەڕێز ڤەمان فیصل سلیم:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

مولاحەزا ل سەر ماددا دوو فەقەرا ئێکێ کو بێژیتن ئەو لیژنا پێك دێ ب سەرۆکاتیا دادوەرێ دادگاهێ و ئەندامانتیا نوێنەرەتیا هەر یەکا بەرێڤەبەراتی تۆمارا خانووبەرا، نە تۆمار کردنی، تۆماری خانووبەرە، سوپاس.

بەڕێز جعفر إبراهیم ئێمنیکی/ جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو کاك خەلەف.

بەڕێز خلف احمد معروف:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ماددەی دووەم فەقەرەی دووەم پێشنیار ئەکەم وا بکرێ میکانیزمێك بۆ چەسپاندنی کرێ دیاری بکرێ، واتە میکانیزمەکە روونتر بێ بۆ دیاری کردنی، خۆ ناکرێ لە سەرەتاوە کرێچیەك بیەوێ خانوویەك بە کرێ بگرێ ئەگەر لەسەر ئەوە رێکنەکەوتن ئیتر بچن بۆ مەحکەمە، میکانیزمەکە وەك ئەوە بێ کە ماوەستا غەریب وتی لیژنەکە شوێنی مەوقیع ببینێ بۆ ئەوەی میکانیزمی چەسپاندنی کرێکە روونتر بێ، ئەوەی پەیوەندی بە داهاتی تاکەوە حیساب کرێ یان رووبەری خانوو حیساب بکرێ یان چۆنیەتی یان ئیجارەکە یان دووکانە حیساب بکرێ، بۆ کێشەی وەك کاك ئومێد وتی کەمتر نیزاع دروست ببێ بۆ مەحکەمە.

بەڕێز جعفر إبراهیم ئێمنیکی/ جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، ئێستا داوا لە لیژنەی یاسایی ئەکەین روون کردنەوە بدەن، نوقتەی نیزامی، فەرموو گەشە خان.

بەڕێز گەشە دارا جلال:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من تێبینیم لە رووی زمانیەوە لە لیژنەی یاسایی ئەپرسم بنبر باشترە یان کۆتایی؟ ئەوەی پێشتر موتەبەع بووە بە کۆتایی، نازانم لە رووی زمانەوانەکانیش رەنگە ئەو بابەتە بزانن، سوپاس.

بەڕێز جعفر إبراهیم ئێمنیکی/ جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو لیژنەی یاسایی.

بەڕێز د.بەهار مەحمود فتاح:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

سەبارەت بەوەی کە گرێبەست بە ئیرادەی سەربەستانە هەبێت چۆن دادگا تەداخول دەکات، ئێمە ئەم یاسایە ئیستسنایە بە تایبەتی لە بڕگەی دووەما کە دەڵێین بە کرێدەرو کرێچی ئیلزام دەکەین، تەبعەن ئیستسنایە لە سەر عەقد و شریعەتی متەعاقیدین بۆ وامانکردوە؟ بۆ گێرانەوەی عەدالەت لە نێوان حەقی موئەجیر و موستەئجیر بۆیە، پێویستە حەلمان پێ بێ، ئەگەر ئەم دووانە نەگەیشتنە رێکەوتن، دەبێ

باشترین تەرەف کە تەداخول بکات دادگایە، یەعنی ئێمە ئەمەمان کردووە، بۆ ئەوەی ئیستقرارێك دروست ببێ، بۆ ئەوەی ئەم حەلەی کە ئێمە دامان ناوە لە نەتیجەی رێك نەکەوتنی ئەو دووانەیە، سفر نەبێتەوە، ماددەکەمان ماددەیەکی عەقین بێ هیچی لێ دروست نەبێ، مەبەستەکە ئەمەیە ئیستسنایە لەسەر ئەو ئەسڵەی کە جەنابت باسی ئەکەی، سەبارەت بەوەی ئەو لیژنەی لە کوێ پێك ئەهێندرێ، ئەبێ کەشف بکات قەزا محاکم بۆخۆیان ئیشی خۆیان ئەزانن یەعنی ئەوان خەبیریان هەیە بۆ هەموو جۆرە بابەتێك نەك هەر تەنها بۆ مەسەلەی بەکرێدان و ئەوانە ئەوان خەبیر ئەنێرن بۆ ئەوەی کە ئەوکەسە قسەبکات کە جەنابت دەلێی لە شوێنی خۆیانەوە بڕیار نادەن دوای ئەوەی ئێمە لە بڕگەی دوای ئەوەدا ئیلزامانن کردوون بە جەند نیسبەتێکەوە کە دەبێ کرێکە لەو نیسبەتانە تێ نەپەڕێ، ئەوەش هەر جوابیشە بۆ ئەوەی کاك خەلەفیش کە گوتی بۆ میکانزمێك بۆ چەسپاندنی کرێ ماددەی دوای ئەوە کە جەنابت سەیر بکەی نیسبەتێکمان داناوە کە دەبێ کرێکە لەوە تێپەر نەکات، سوپاس.

بەڕێز جعفر ابراهیم ئیمینکی/ جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس بۆ بەڕێز د. بەهار.

بەڕێز بەهار محمود فتاح:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ببورە سەرۆکی پەرلەمان، ئەوەی کاك ڤەمان بە پێیە و ئەوەی گەشەخانیش پێم وایە داریج بوە کە بنبڕە حوکمەکە بە بنبڕ دا دەنرێت.

بەڕێز جعفر ابراهیم ئیمینکی/ جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس بۆ د.بەهار، بۆ ئەم رووبکردنەوانە بەڕێز تەلار خان فەرموو.

بەڕێز تەلار لطیف محمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

واللە من بۆ پشتگیری قسەکانی دکتۆرە دەکەم، و رووبکردنەوەیەکی زیاتریش خۆی پێشتر ئەم کەشفانە کە ئەکرێ ئێمە هەموی بۆ ئەم عەقدانەیە کە پێش (15-7-2008)، واتا ئەوانەی دوای (15-7-208) گرێبەستێکە لە نێوان موئەجر و موستەئجر هیچ گرفتێکیان نییە خۆیان ئەقدەکان بە پێی ئەو ئیجارەی کە ئەیانەوێت دیاری ئەکەن و کۆتای پێهات یان تازەی ئەکەنەوە یان کۆتایی پێ ئەهێنن، بەڵام ئەو گرفتانە لە پێش گرێبەستەکانا (15-7-2008)بوە بۆیە بە پێویستمان زانی ئەم لیژنەیە پێك بێت، و ئەم لیژنەیەش خۆیان هەڵدەستن بە کەشفکردن، خۆی ئەگەر کەشفەکەی دابێ باشترە، ئێمەش خۆمان لە لیژنە پێشنیاری ئەوەمان کرد، هەر کەشفەکەشی تیا بێ و و ئیستیعانەش بە شارەزاییکی دادی بکرێ، بۆ ئەوەی لەو کاتەیا ئەگەر تێیدابێ باشترە، بەڵام ئەگەر تێشیدا نەبێ تەحسل حاسلە، ئەتوانی ئەو لیژنەیە ئیستیعانە ئەکا بە شارەزایەکی دادی و کەشفی محەلیش شوێنەکە ئەکات، چونکە ئەگەر دوکان بێ خانوو

بێ یان شوقە بێ، ئەگەر کەشفەکە نەکات، نازانرێ چۆن ئەو نرخەی بۆ بخەملێندرێنێ، بۆیە دڵنیابە بەو شێوەیە کارکردنی دادگاکان.

بەڕێز جعفر إبراهیم ئیمنیکی/ جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس بۆ بەڕێز تەلار خان، بەڕێز د.ڤالا فەرموو.

بەڕێز د.ڤالاّ فرید ابراهیم:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەگەر نیسابی دانگدانی (5) ساڵەکە هەیە بیخە دەنگدان

بەڕێز جعفر ابراهیم ئیمینکی/ جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

خالێکی ترمان ماوە کاك بهزاد لە لیژنەی شارەوانی فەرموو.

بەڕێز بهزاد درویش درویش:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

واللە تەبعەن هەربۆ دڵنیایی رووبکردنەوە سێ خاڵی گرنگ لەو یاسایەدا هەنە.

یەك: ئەسڵ وایە هەردوولا رێکبکەون بەینی خۆیان، بەڵام گرێبەست بۆ نوێکردنەوەی قیمەتەکە مەسەلەی (4)ساڵە، نەك کە مەسەلەن کابرا ساڵەك تێدابی ئەتوانی دواتر مەسەلەن کەمتر لە (4) سالیش بەجێبێلی، بۆ نمونە.

دووەم: قیمەتەکە لە ماددەی (4)م هێشتا نەهاتینەتە سەر ئەوەش زۆر بەڕێز پرسیاری کرد کە باسی قیمەت یان لە ماددەی چوارەم تەحدید کراوە کە ئەو نسبانە تێپەر نەکەن.

سێیەم:

منیش هەر وا تێگەیشتم ئەوەی ماموّستا غەریب پەسەندە، بەڵام کە لە لیژنەش مناقەشە کرا یەعنی ئەو سێ بەڕێزە زمنەن لیژنە کاتی ئیشکالەك هەبوو بەینی کرێچیان و کرێدەر دەچنە دادگا، ئەو وەختە دادگا بڕیار دەدا کە بجن کەشفەك بکەن، کە قیمەتی ئەم خانووە چەندە؟ یانی تەخمین دەکەن لەسەر ئەو تەخمینە ئەو رێژانەی کە لە ماددەی چوارەم هاتوە لەوێ دیاری دەکرێن، زۆر سوپاس.

بەڕێز جعفر ابراهیم ئیمینکی/ جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس بۆ بەڕێز بەهزاد دەرویش، بەڕێزان ئێستا داوا لە لە لیژنەی یاسایی دەکەین ماددەی یەکەم بەو پێشنیارەی کە پێشنیاری دووەم بوو بە (5) ساڵەکە بخوێنەوەو دەیخەینە دەنگدان.

بەڕێز د.ڤالاّ فرید ابراهیم:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

یەکەمجار پێشنیارەکە بخە دەنگدان، ئەگەر دەنگی هێنا، ئینجا چوار ساڵەکە دەکەینە پێنج ساڵ و دەیخوێنینەوەو دەیخەینە دەنگدان.

بەڕێز جعفر ابراهیم ئیمینکی/ جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

ماددەکە بخوێنەوە جارێکی تر بۆ دووبارە.

بەڕێز د.ڤالاّ فرید ابراهیم:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پێشنیاریان کردووە کە چوار ساڵ بکرێت بە پێنج ساڵ.

بەڕێز جعفر ابراهیم ئیمینکی/ جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

بەڵێ ئەوەی لەگەڵە، چوار ساڵەکە بکرێت بە پێنج ساڵ، کە سێ کەسە لە گەڵی بوو/، دەستی خۆ بەرز بکاتەوە (4) ساڵ بکرێتە (5) ساڵ، (19) بەڕێز لەگەڵدایە بکرێتە (5) ساڵ ئەوەی لەگەڵدا نییەو دەیەوێت وەکوخۆی بمێنێتەوە (4) ساڵ بمێنێتن ،دەستی خۆ بەرز بکاتەوە (28) ئەندامی بەڕێز لەگەڵدا نییە دەیەوێت وەکو خۆی بمێنێتەوە، واتا (4)ساڵ دەمێنێتن بەڵێ فەرموو یەك خاڵی نیزامی كاك خەلەف.

بەڕێز خلف احمد معروف:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من پرسیارێکم کرد لە لیژنەی یاسایی، وەلاّمەکەم وەرنەگرت وتم ئەو (4)ساڵە یا (5) ساڵە بو بە (4) ساڵ ئەو (4) ساڵە ملی کرێچی لە رێگەوە ئەرۆم عەقد ئەکەم، ئەی ئەگەر ویستم بەر لەو چوار ساڵە دەرچم یەعنی؟

بەڕێز جعفر ابراهیم ئیمینکی/ جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

دوای دەنگدان موناقەشە تەواو دەبێت، ئێمە دواتر لەگەڵ لیژنەی یاسایی موناقەشەی ئەو بابەتەانە بکرێت، کۆی ماددەکە تکایە.

بەڕێز د.ڤالاّ فرید ابراهیم:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لیژنەی یاسایی دوای دارشتنەوەی ماددەی یەك بەو شێوەیە لەسەر ئەم سیغەیە رێکەوتین ماددەی یەك ماددەی سێیەم لە یاسای بەکرێدانی خانوبەرەی ژمارە (87)ی ساڵی (1979)ی هەموارکراو لە هەرێمی کوردستانی عێراق کار دەوەستێندرێت و ئەمانەی خوارەوە جێگای دەگرێتەوە.

1-ئەو گرێبەستانەی بە کرێدانی خانوبەرە بۆ مەبەستی نیشتەجێبون یان غەیری نیشتەجێبون کە دوای (15-7-2008) گرێدراون دەکەونە ژێر کاری حوکمەکانی یاسای شارستانی و ژمارە (40)ی ساڵی (1951)ی هەموارکراو.

2-ئەو گرێبەستانەی بەکرێدانی خانوو بەرە بۆ مەبەستی نیشتە جێبونی یان غەیری نیشتە جێبون پێش (15-7-2008) گرێدراون و ماوەکەیان کۆتایی پێ هاتوە دەکەونە ژێر کاری حوکمەکانی یاسای شارستانی ژمارە (40)ی ساڵی (1951)ی هەموارکراو بە مەرجی پابەندکردنی بە کرێدەر و کرێچی بە گرێدانی